

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Рішенням Ради громадського контролю
при Державному бюро розслідувань
від 8 лютого 2024 року протокол № 1**

ВИСНОВОК

Ради громадського контролю при Державному бюро розслідувань
за результатами розгляду Звіту ДБР за 2023 рік

Відповідно до частини першої статті 28 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», з метою забезпечення прозорості та цивільного контролю за діяльністю при Державному бюро розслідувань (далі – ДБР) утворюється Рада громадського контролю у складі 15 осіб, яка формується на засадах відкритого та прозорого конкурсу.

Згідно з частиною четвертою статті 23 цього Закону, звіт Державного бюро розслідувань надається для висновку Раді громадського контролю при Державному бюро розслідувань, яка розглядає його упродовж 10 днів з дня надання. Звіт Державного бюро розслідувань подається до відповідних державних органів та оприлюднюється разом із висновком Ради громадського контролю у разі його затвердження у встановлений строк.

02.02.2024 листом Державного бюро розслідувань № 10-1-2858 до Ради громадського контролю при Державному бюро розслідувань, відповідно до частини четвертої статті 23 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», для надання висновку надійшов Звіт Державного бюро розслідувань за 2023 рік (далі – Звіт).

За результатами розгляду Звіту Рада громадського контролю встановила таке.

Звіт складається з 5 розділів: «Загальні результати», «Команда», «Взаємодія та співпраця», «Прозорість та підзвітність», «Кошторис та його

виконання», зміст яких відповідає вимогам частини третьої статті 23 Закону України «Про Державне бюро розслідувань».

Так, у розділі «**Загальні результати**» наведено загальні статистичні дані про результати діяльності Державного бюро розслідувань у 2023 році, а також показники за основними напрямками діяльності, підкріплені окремими прикладами розслідувань, що мали суспільний резонанс.

Згідно із зазначеними даними, протягом звітного періоду Бюро досягло суттєвого нарощення показників. Зокрема, у 2023 році ДБР здійснювало розслідування у 71 898 кримінальних провадженнях, що на понад 23 тисячі (на 45 %) перевищує аналогічний показник попереднього звітного періоду (2022 рік – 48 868). Вдвічі збільшилась кількість розпочатих кримінальних проваджень – 30 554 (2023 рік) проти 15 552 (2022 рік), а також кількість зареєстрованих заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення – 27 996 (2023 рік) проти 13 703 (2022 рік).

Вартує уваги й той факт, що збільшення навантаження на працівників Бюро, а також негативні зовнішні чинники, пов'язані зі повномасштабною збройною агресією РФ, не спричинили зниження якості діяльності ДБР, оскільки протягом звітного періоду працівники Державного бюро розслідувань майже вдвічі покращили й інші показники своєї діяльності: затримано 1 482 особи (2022 рік – 694), повідомлено про підозру 8 142 особам (2022 рік – 5 577), до суду направлено обвинувальні акти у 7 231 (4 524) кримінальному провадженні стосовно 7 584 (4 801) осіб, серед яких *Президент України, повноваження якого припинені, 4 члени Кабінету Міністрів України та їх заступники, 2 посадовці категорії «А», 2 народні депутати України, 95 суддів та інші.*

За матеріалами Державного бюро розслідувань у 2023 році набрали законної сили обвинувальні вироки стосовно 2 838 осіб (на 1,1 тис. більше, ніж за попередній рік), 10 – виправдувальні вироки (2022 рік – 4).

У результаті оперативного реагування на незаконні дії чиновників вдалося запобігти отриманню посадовцями неправомірної вигоди на суму понад 21,4 млн грн (2022 рік – 23,9 млн грн). У закінчених кримінальних провадженнях встановлено збитків на суму понад 2 млрд гривень (2022 рік – 1,4 млрд грн).

Під час досудового розслідування відшкодовано 161 млн грн, що на 82,2 млн грн перевищує аналогічний показник за 2022 рік. Втричі збільшилась вартість арештованого майна у порівнянні з попереднім звітним періодом – 794 млн грн (251,3 млн грн). В управління Агентства з розшуку та менеджменту активів (АРМА) передано конфіскованих активів на 7,3 млрд гривень (2022 рік – 9,1 млрд грн).

У 2023 році ДБР продовжило системну та масштабну роботу з **викриття злочинів проти основ національної безпеки**. Працівники ДБР спрямували зусилля на виявлення та затримання зрадників і колаборантів, документування воєнних злочинів зс рф, виявлення майна країни-агресора, арсеналів російських боєприпасів та військової техніки. Розслідуванню таких злочинів надано пріоритетне значення.

Протягом звітного періоду ДБР здійснювало розслідування у 1 957 кримінальних провадженнях щодо злочинів проти основ нацбезпеки, досудове розслідування розпочато у 657 КП. Всього за фактами державної зради (ст. 111 КК України), колабораційної діяльності (ст. 111¹ КК України) та пособництва державі-агресору (ст. 111² КК України) до суду направлено 639 обвинувальних актів стосовно 643 осіб, винесено 24 обвинувальні вироки.

Заслужують на увагу й результати діяльності ДБР за іншим важливим напрямком роботи – **виявлення, арешт та повернення на користь держави/потреби ЗСУ майна та активів, які належать резидентам рф**, адже в умовах російської агресії така бізнес-діяльність в Україні становить безпосередню загрозу національній безпеці нашої держави.

Упродовж 2023 року Державним бюро розслідувань у тісній взаємодії з Офісом Генерального прокурора передано до АРМА та ФДМУ російських активів на десятки мільярдів гривень.

Дохід, отриманий від управління активами, у 2023 році склав 117 млн грн (2022 рік – 34,2 млн грн).

Крім того, у межах здійснення досудового розслідування слідчими ДБР інформувались військові адміністрації, командування військових частин про місцезнаходження майна резидентів країни-агресора.

При цьому, ДБР забезпечило принципову позицію ДБР щодо належного документування та розслідування фактів порушення військовими РФ правил ведення бойових дій та норм і принципів міжнародного гуманітарного права.

Протягом 2023 року слідчими ДБР здійснювалось досудове розслідування у 25 кримінальних провадженнях цієї категорії, розпочато досудове розслідування у 4 кримінальних провадженнях, до суду направлено 5 обвинувальних актів стосовно 6 осіб.

Серед інших актуальних завдань, які виконувало ДБР протягом 2023 року, це протидія кримінальним правопорушенням, що знижують обороноздатність держави, несуть загрози національному суверенітету та безпеці громадян, завдають збитки державному бюджету.

Впродовж року слідчими ДБР здійснювалось досудове розслідування у 519 кримінальних провадженнях цієї категорії, з яких 235 кримінальних провадженнях розпочато протягом звітного періоду. До суду направлено 46 обвинувальних актів стосовно 60 осіб.

У закінчених кримінальних провадженнях встановлено збитків на суму понад 103,5 млн грн, під час досудового розслідування відшкодовано 28 млн грн, арештовано майна на суму 25 млн гривень.

Протягом звітного періоду характерним для діяльності Державного бюро розслідувань стало посилення системної роботи щодо протидії зловживанням та іншим порушенням у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки й військово-лікарських комісіях.

Зусилля працівників Бюро, у тому числі, сконцентровано на вжитті додаткових заходів щодо протидії ухиленню від проходження військової служби шляхом використання налагоджених корупційних зв'язків у ТЦК та СП, перекриття каналів незаконного переміщення чоловіків призовного віку через державний кордон України тощо.

Виявлення необґрунтованих активів службових осіб (зокрема, військових), залучених до військово-лікарської експертизи, які, ймовірно, були здобуті внаслідок зловживань у вищевказаній сфері, також не залишилось поза увагою слідчих ДБР.

Окремо варто відмітити здобутки за напрямом **боротьби з корупцією та протидії зловживанням** у будь-яких сферах життєдіяльності держави, відповідно до підслідності ДБР.

У результаті активної роботи до суду скеровано 353 обвинувальних акти щодо 468 осіб, з них – 331 правоохоронець.

Особливу увагу працівники ДБР під час досудового розслідування таких фактів приділили встановленню організаторів кримінальних правопорушень, виявленню всіх ланок злочинних ланцюжків, притягненню до кримінальної відповідальності керівників-корупціонерів.

У таких кримінальних провадженнях встановлено збитків на суму 696 млн гривень. Під час досудового розслідування відшкодовано понад 6 млн гривень. Арештовано майна на суму 488 млн гривень. Загальний розмір встановленої неправомірної вигоди склав 21,4 млн гривень.

Особливої уваги заслуговує такий аспект роботи ДБР, як запобігання кримінальним правопорушенням, вчиненим високопосадовцями та іншими суб'єктами владних повноважень. Так, у 2023 році до суду направлено обвинувальні акти стосовно 2 народних депутатів України, 4 членів Кабінету Міністрів України часів Віктора Януковича, 2 осіб, посади яких віднесено до категорії «А». Продовжується досудове розслідування щодо 2 колишніх членів Кабінету Міністрів України та 10 народних депутатів України. Всім повідомлено про підозру.

Вагомих результатів протягом звітного періоду ДБР вдалося досягти й у ході розслідування **кримінальних правопорушень у бюджетній сфері** – виявлені мільярдні збитки державного бюджету. Наразі у закінчених кримінальних провадженнях експертно підтверджено збитків на суму понад 69 млн гривень. Під час досудового розслідування відшкодовано 19 млн гривень. Арештовано майна на суму 26 млн грн. За результатами судового розгляду постановлено обвинувальні вироки в 11 кримінальних провадженнях.

Також варто зауважити, що протягом звітного періоду окремим напрямком діяльності ДБР була **протидія організованій злочинності**, зокрема протидія кримінальним правопорушенням, вчиненим в галузі охорони лісів, проти

встановленого порядку обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, проти прав власності та отримання неправомірної вигоди.

Враховуючи резонанс та запит суспільства на справедливість, Державне бюро розслідувань протягом 2023 року приділило окрему увагу **протидії катуванням та іншим проявам неналежного поведження з боку працівників правоохоронних органів**. За результатами розслідувань повідомлено про підозру 125 фігурантам, до суду направлено обвинувальні акти у 73 кримінальних провадженнях за звинуваченням 113 правоохоронців. Суди винесли 9 обвинувальних актів стосовно 23 осіб – за статтею 127 КК України (катування).

ДБР продовжує вжиття заходів превентивного характеру, спрямованих на запобігання подібним правопорушенням.

Також важливо виокремити здобутки Державного бюро розслідувань у напрямку **притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні злочинів, скоєних під час масових акцій протесту у 2013–2014 роках** (т.зв. «справи Майдану»).

Так, у жовтні 2023 року ДБР завершило розслідування найбільшої «справи Майдану» – щодо організації розгону та розстрілів демонстрантів 18 – 20 лютого 2014 року колишнім керівництвом держави. До суду направлено обвинувальний акт щодо колишніх високопосадовців, які обіймали особливі суспільно-значущі посади в нашій країні (колишні Президент України, Міністр внутрішніх справ України, Голова СБУ, Першого заступника Голови СБУ – керівник Антитерористичного центру, Міністр оборони України, в.о. начальника ГУМВС України в м. Києві, командир ПМОП «Беркут» при ГУМВС України в м. Києві, інші).

Необхідно відмітити, що протягом звітного періоду ефективному виконанню визначених пріоритетів сприяли як кропітка щоденна праця слідчих і оперативних працівників в ДБР, так й чітке виконання інших завдань, визначених Стратегічною програмою діяльності ДБР.

ДБР продовжило активну співпрацю з профільними комітетами Верховної Ради України щодо удосконалення правових засад діяльності Державного бюро розслідувань.

Окрім цього, з метою забезпечення належної реалізації повноважень в частині отримання безпосереднього, зокрема автоматизованого, доступу до інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, адміністратором, яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, Кабінетом Міністрів України затверджено перелік інформаційних систем органів державної влади, доступ до яких, як користувач, має Державне бюро розслідувань.

Аналіз другого розділу Звіту «Команда» демонструє зосередження уваги керівництва ДБР, у тому числі, на потребах працівників ДБР, дотриманні їх трудових прав та гідності, розвитку професійних якостей, забезпеченні якнайкращої реалізації можливостей, вдосконаленні комунікацій між керівництвом та працівниками на засадах конструктиву та діалогу.

З метою запровадження мотиваційних чинників проходження служби в ДБР вже вдруге визначено переможців конкурсу «Кращий слідчий» та «Кращий оперуповноважений», запровадженого у ДБР у 2022 році. Ефективно працює програма орієнтаційної підготовки осіб рядового та начальницького складу, вперше призначених на посади в ДБР.

Окрім цього, з метою вдосконалення соціального забезпечення працівників ДБР, зокрема медичного, представники ДБР долучилися до розробки спільного наказу Державного бюро розслідувань та Міністерства внутрішніх справ України, який регламентує порядок надання медичних послуг медичними закладами МВС.

Протягом звітнього періоду ДБР також посилило співпрацю з вітчизняними навчальними закладами (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Одеський державний університет внутрішніх справ, Львівський національний університет імені Івана Франка, Національна академія СБУ). На базі ДБР та його територіальних управлінь розроблено та затверджено алгоритм дій для укладання договорів із Вишами для проведення практики студентів, проведено навчальні курси, науково-практичні семінари та інші заходи.

З метою створення додаткових запобіжників вчиненню корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, Бюро розроблено дієву систему

управління заходами протидії корупції, покладену в основу Антикорупційної програми ДБР на 2023-2025 роки.

Окрему увагу у 2023 році Бюро приділило оптимізації інформаційної інфраструктури ДБР. На постійній основі проводяться заходи з розбудови комплексних систем захисту інформації на інформаційно-телекомунікаційних системах ДБР. Удосконалено та розширено електронну взаємодію з державними органами влади, забезпечено впровадження у практичну діяльність новітніх технічних рішень і технологій.

За результатами аналізу наступного розділу **«Взаємодія та співпраця»** Рада громадського контролю встановила, що протягом звітнього періоду Державне бюро розслідувань продовжило практику активної взаємодії з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями.

Так, результатом спільної роботи з Кабінетом Міністрів України стало ухвалення низки постанов щодо соціального захисту працівників Бюро, у тому числі щодо доступного іпотечного кредитування для осіб рядового та начальницького складу ДБР.

Здійснювалась співпраця й з профільними комітетами Верховної Ради України, працівники ДБР брали участь у робочих групах з обговорення законопроектів, що стосуються діяльності органу.

Окрім цього, у 2023 році ДБР активно взаємодіяло з компетентними органами інших країн, міжнародними організаціями та їх представництвами в Україні.

Завдяки цьому, важливим кроком в розвитку ДБР стало його приєднання у 2023 році до Мережі органів з питань внутрішніх кримінальних розслідувань (ICIN), яка об'єднує правоохоронні органи європейських країн, що займаються розслідуванням корупційних кримінальних правопорушень, вчинених працівниками поліції.

Здійснювалась належна координація заходів у проектах міжнародної технічної допомоги, підписано меморандуми про співпрацю та взаєморозуміння з Національним управлінням поліції Фінляндії, Національним центром боротьби з організованою злочинністю Чеської Республіки, Університетом Портсмуту

(Велика Британія), Офісом Генерального інспектора Агентства Сполучених Штатів Америки з міжнародного розвитку, Національним антикорупційним центром (Республіка Молдова).

Результативним у налагодженні обміну оперативною інформацією з іноземними партнерами стало отримання ДБР безпосереднього доступу до Мережевого додатка безпечного обміну інформацією Європейського поліцейського офісу (SIENA) та визначення ДБР третім контактним пунктом від України у Камденській міжвідомчій мережі з питань повернення активів (CARIN).

Проаналізувавши розділ **«Прозорість та підзвітність»**, Рада громадського контролю дійшла однозначного висновку, що Державне бюро розслідувань визначило одним з пріоритетів діяльності забезпечення якісної співпраці з громадськістю як неодмінну складову прозорості та відкритості у діяльності Бюро.

Протягом звітного періоду в повній мірі забезпечено своєчасне та повне інформуванні громадськості про діяльність ДБР, зокрема не тільки шляхом публікації інформаційних повідомлень на офіційному вебсайті, сторінках Бюро у соціальних мережах «Facebook», «Twitter», «Instagram», месенджері «Telegram», а й шляхом проведення брифінгів, інтерв'ю керівництва ДБР щодо результатів резонансних розслідувань, проведення соціальної кампанії «Ми працюємо заради майбутнього!» (відеоролики транслювались у марафоні «Єдині новини»), наповнення рубрики «ДБР пояснює» (суспільству у форматі відеоінструкції пояснюються складні теми) тощо.

У розділі **«Прозорість та підзвітність»** висвітлено відомості про стан розгляду звернень громадян, зокрема, протягом 2023 року загальна кількість звернень, що надійшли до центрального апарату та територіальних управлінь ДБР склала близько 33,1 тисяч (2022 рік – 15,9 тис. звернень). Варто відмітити, що громадяни користувались не тільки засобами поштового зв'язку, а також мали можливість звернутись на спеціальну телефонну лінію ДБР для звернень громадян, надіслати своє звернення на офіційну електронну пошту, заповнити форму на офіційному вебсайті ДБР, залишити у скриньці для вхідної кореспонденції, передати вручну або через Приймальню громадян.

Останній розділ Звіту «Кошторис» містить інформацію про стан виконання бюджетної програми та кошторису ДБР за 2023 рік.

Аналіз наведеної інформації свідчить про те, що через повномасштабну агресію рф та введення на території України воєнного стану у 2023 році ДБР зупинило всі капітальні видатки, не пов'язані із заходами безпеки та обороноздатності країни, з метою реалізації режиму максимальної економії. Водночас, забезпечено належні умови для виконання працівниками ДБР службових обов'язків відповідно до статті 20 Закону України «Про Державне бюро розслідувань».

ВИСНОВКИ

Протягом 2023 року Державне бюро розслідувань продовжило ефективно працювати в умовах широкомасштабної агресії рф проти нашої країни з урахуванням визначених Стратегічною програмою діяльності ДБР на 2022-2026 роки пріоритетних напрямків роботи.

Досягнуті кінцеві результати діяльності дають можливість Раді громадського контролю однозначно стверджувати, що протягом звітного періоду ДБР вдалося значно наростити кінцеві показники діяльності, успішно виконувати покладені завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції, проводилось незалежне та всебічне розслідування злочинів, незважаючи на посади, зв'язки та ресурси фігурантів.

Крім того, варто відмітити вагомий внесок ДБР у протидію злочинам проти основ національної безпеки України та іншим правопорушенням, що знижують обороноздатність держави.

Також не залишились поза увагою ДБР гучні розслідування у «справах Майдану», стосовно яких особливо гостро відчувається суспільний запит на справедливість.

Заслужують схвальної оцінки зусилля, які докладає ДБР для формування якісно нового покоління слідчих та оперативних співробітників, які повністю розділяють філософію та цінності сучасного правоохоронного органу, зокрема

шляхом впровадження та дотримання високих етичних стандартів поведінки працівників ДБР, добросовісного, чесного та професійного виконання посадових обов'язків, недопущення вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, формування нетерпимості до будь-яких проявів порушення закону з метою формування позитивної репутації ДБР та сприяння зростанню суспільної довіри до ДБР.

У 2023 році ДБР також продовжило активну розбудову ІТ-інфраструктури, зусилля спрямовувались на підвищення рівня кіберзахисту інформації, а також безперебійної роботи та відмовостійкості інформаційно-комунікаційних систем ДБР.

Важливим для розвитку ДБР є його співпраця з профільними комітетами Верховної Ради України щодо удосконалення правових засад діяльності ДБР, міжнародного співробітництва шляхом розбудови тісних контактів з міжнародними інституціями та правоохоронними органами інших країн.

На високому рівні реалізовувались принципи прозорості та відкритості своєї діяльності, забезпечувалось своєчасне та повне інформування громадськості про діяльність ДБР, що сприяло підтримці високого рівня суспільної довіри та авторитету ДБР.

Крім того, Рада громадського контролю відзначає, що протягом звітного періоду Державним бюро розслідувань враховано рекомендації, надані РГК за результатами розгляду Звіту ДБР за 2022 рік.

Так, в рамках участі у робочій групі, створеній Комітетом Верховної Ради України, реалізовано обговорення законопроектів, що стосуються діяльності ДБР, у тому числі й проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо пропорційного обчислення страхового стажу особам, які працювали за межами України», який серед іншого стосується включення осіб рядового і начальницького складу ДБР до переліку осіб, які мають право на пенсійне забезпечення, відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Окрім цього, ДБР працює над включенням до порядку денного Парламенту проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо

упорядкування окремих питань пенсійного забезпечення та страхування працівників Державного бюро розслідувань».

Окрім цього, з метою забезпечення належної реалізації повноважень щодо отримання безпосереднього, зокрема автоматизованого, доступу до інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, адміністратором, яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, ДБР у 2023 році вжито заходів щодо реалізації положень Закону України «Про Державне бюро розслідувань» у частині затвердження переліку інформаційних систем органів державної влади, до яких матиме доступ ДБР. Наразі, постановою Кабінету Міністрів України від 15.09.2023 № 1004 затверджено перелік (всього 35) інформаційних систем органів державної влади, доступ до яких, як користувач, має ДБР.

Розглянувши Звіт, Рада громадського контролю вважає актуальними визначені Стратегічною програмою діяльності ДБР пріоритети.

У зв'язку з цим та зважаючи на тривалу повномасштабну військову агресію РФ проти України, важливо продовжити системну протидію і розслідування злочинів проти основ національної безпеки України та інших правопорушень, що знижують обороноздатність держави, розслідування злочинів, вчинених високопосадовцями, боротьбу з корупцією та протидію організованій злочинності, ефективне розслідування «справ Майдану» з метою їх завершення.

Окрему увагу слідчих та оперативних працівників необхідно зосередити на здійсненні системної роботи щодо протидії катуванням та іншим проявам неналежного поведіння під час виконання своїх повноважень працівниками правоохоронних органів.

Також варто продовжити налагоджену співпрацю з іншими державними інституціями, міжнародними партнерами та громадськістю задля подальшого розвитку ДБР.

Водночас упродовж тривалого часу залишаються неврегульованими ДБР питання щодо:

- створення в системі ДБР навчального закладу та науково-дослідної установи, що прямо передбачено частиною першою статті 9 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»;

- надання особам рядового і начальницького складу Державного бюро розслідувань права під час виконання покладених на них завдань зберігати, носити та застосовувати вогнепальну зброю і спеціальні засоби, а також застосовувати заходи фізичного впливу на підставах і в порядку, передбачених Законом України «Про Національну поліцію»;

- реалізації статті 19 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» щодо пенсійного забезпечення осіб рядового і начальницького складу ДБР відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

У зв'язку з цим Рада громадського контролю рекомендує посилити взаємодію Державного бюро розслідувань з Комітетом Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності щодо законодавчого врегулювання питань, спрямованих на зміцнення інституційної спроможності органу та удосконалення його діяльності.

Враховуючи вищевикладене, Рада громадського контролю при Державному бюро розслідувань схвалює діяльність Бюро протягом 2023 року в цілому та затверджує Висновок за результатами розгляду Звіту.

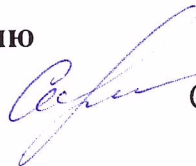
Звіт про діяльність Державного бюро розслідувань за 2023 рік розглянуто та схвалено на засіданні РГК при ДБР 8 лютого 2024 року.

**Голова Ради громадського контролю
при Державному бюро розслідувань**

Олена ЯРА

**Секретар Ради громадського контролю
при Державному бюро розслідувань**

Сергій СЛЮСАРЕНКО